

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

DIBATSELA 2023

MEPUTSO: 100

NAKO: Diiri tše 2½

Palomoka ya matlakala a dipotšišo ke 6.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Lephephe le, le arotšwe ka DIKAROLO TŠE THARO, e lego YA A, YA B le YA C.

KAROLO YA A: Ditaodišo (50)
KAROLO YA B: Ditšweletšwa tša tirišano tše ditelele (30)
KAROLO YA C: Ditšweletšwa tša tirišano tše dikopana (20)

2. Araba potšišo E TEE karolong YE NNGWE le YE NNGWE.
3. Šomiša polelo ya Sepedi.
4. Thoma KAROLO YE NNGWE le YE NNGWE letlakaleng LE LEFSA.
5. Beakanya (ka tsela ya mmepe wa monagano, seswantšho, mantšu a bohlokwa le tše dingwe) o be o dire padišišobohlatse. Peakanyo ya gago e tšwelele PELE ga ditšweletšwa ka moka.
6. Peakanyo e bonagale gabotse. E laetšwe ka go thala mothalo wa go putla.
7. Šomiša nako ya gago ka tsela ye:
- KAROLO YA A: Metsotso ye 80
KAROLO YA B: Metsotso ye 40
KAROLO YA C: Metsotso ye 30
8. Dikarabo di nomorwe go ya le ka fao dipotšišo di nomorilwego ka gona.
9. Efa KARABO YE NNGWE le YE NNGWE hlogo ya maleba.
10. Hlogo ga se ya swanela go balwa ge go dirwa palo ya mantšu.
11. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO YA 1**

Kgetha E TEE go dihlogo tše seswai tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya botelele bja mantšu a magareng ga 250 le 300.

Taodišo e rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya.

- 1.1 Ke bolailwe ke seo ke se jelego. [50]
- 1.2 Kgaotšo ya mohlagase! [50]
- 1.3 Letšatši leo ke filwego selefouno la mathomo. [50]
- 1.4 Go tšwelela ditlhahlobong ke maikarabelo a morutwana. [50]
- 1.5 Boetapele bo a tswalelwa. [50]
- 1.6 Dihlare tšeo go ikepelwago tšona, ke tharollo ya malwetši a selehono. [50]

Kgetha seswantšho SE TEE go tše di latelago gomme o ngwale taodišo ka sona. Ngwala potšišo (1.7 GOBA 1.8) gomme o fe taodišo hlogo ya maleba.

ELA HLOKO: Go swanetše go ba le kamano magareng ga taodišo ya gago le seswantšho seo o se kgethilego.

1.7

[Mothopo: [gettyimages](https://www.gettyimages.com)]

[50]

1.8

[Mothopo: [gettyimages](https://www.gettyimages.com)]

[50]

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE DITELELE**POTŠIŠO YA 2**

Araba potšišo E TEE go tše nne tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a magareng ga 120 le 150 (diteng fela).

Setšweletšwa se rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya.

2.1 LENGWALO LA SEGWERA

Malome'ago Makgwahlana o gobetše gomme o amogetšwe bookelong. Mo ngwalele lengwalo la go mo lakaletša mahlatse a gore a fole.

[30]**2.2 TŠA BOPHELO BJA MOHU**

MmaSekgopa, mookimogolo wa bookelo bja kgauswi, o ithobaletše boroko bjo bogolo. Ba lapa ba go kgopetše gore o ba thalele tša bophelo bja mohu. Ala tša bophelo bja mohu yo.

[30]**2.3 DITSHWAYATSHWAYO**

Le be le keteka letšatši la matswalo a mogwera wa gago *restoranteng* ya mabonwa. Ngwala ditshwayatshwayo tša lefelo leo.

[30]**2.4 POLEDIŠANO**

Seriti le Sewela ba tšwa polokong ya motsebalegi motseng wa geno. Ka morago ga poloko go bile le boipshino bja ka morago ga poloko (*after tears*), bjo Seriti a sa bo ratego mola Sewela a kwana nabjo. Ala poledišano ya bona ka botlalo.

[30]**PALOMOKA YA KAROLO YA B: 30**

KAROLO YA C: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE DIKOPANA**POTŠIŠO YA 3**

Araba potšišo E TEE go tše tharo tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a magareng ga 80 le 100 (diteng fela).

Setšweletšwa se rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya.

3.1 PHOUSTARA

Mohlalobi wa Sedikothuto, o etela sekolong sa lena go tlo lebogiša barutwana bao ba thopilego sefoka diphadišanong tša dingangišano (*debates*) tša boditšhabatšhaba. Bjalo ka moetapele wa barutwana sekolong sa lena, ngwala phoustara ya go kwalakwatša ketelo yeo ye bohlokwa ya mohlahlobi.

[20]**3.2 MOLAETŠA WO MOKOPANA (WHATSAPP)**

Le tsenetše lebelo leo le beakantšwego ke meyara wa masepala wa geno. Ngwalela mogwera wa gago molaetša wo mokopana (*WhatsApp*) go mo hlalošetša dipeakanyo tša go fihla lefelong leo lebelo le yago go swarelwa gona.

[20]**3.3 DITAELO**

Motse wa geno o hlasetšwe ke leuba la kholera. Efa ba lapa la geno ditaelo tšeo ba swanetšego go di latela go efoa bolwetši bjo.

[20]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 20
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 100